

David Baldacci

Die zomer

A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

1

Jack Armstrong zat rechtop in het tweedehandsziekenhuisbed dat in een hoek van de studeerkamer in zijn huis in Cleveland was gezet. Hij was op zijn negentiende vader geworden, en hij en zijn vrouw Lizzie hadden hun tweede kind verwekt toen hij met dienstverlof thuis was. Jack zat al vijf jaar in het leger toen de oorlog in het Midden-Oosten begon. Hij had zijn eerste uitzending in Afghanistan overleefd en een Purple Heart gekregen omdat hij in zijn arm was getroffen. Daarna had hij verschillende uitzendingen naar Irak doorstaan en daar zelfs meegemaakt dat een Humvee werd verwoest terwijl hij er nog in zat. Die verwonding had hem zijn tweede Purple Heart opgeleverd. Bovendien had hij een Bronze Star gekregen omdat hij drie in een hinderlaag gelopen soldaten uit zijn eenheid had gered en daarbij zelf bijna was omgekomen. En na dat alles lag hij nu hier in hoog tempo dood te gaan in zijn studeerkamer met de goedkope lambriseringen in het industriële deel van Ohio dat ze de Rust Belt noemden.

Zijn doel was eenvoudig: volhouden tot Kerstmis. Hij zoog de zuurstof die door een slangetje zijn neus in werd geleid gretig naar binnen. Het zuurstofapparaat in de hoek van de aangrenzende huiskamer draaide op volle toeren, en Jack wist dat het ding op een dag, binnenkort, zou worden uitgezet omdat hij dan dood zou zijn. Voor Thanksgiving was hij ervan overtuigd geweest dat hij het nog wel een maand kon volhouden. Nu wist hij niet eens of hij de volgende dag wel zou halen.

Maar dat zou hij.

Het moet.

Op de middelbare school blonk de een meter vijftachtig lange, knappe Jack uit in drie sporten. Hij was quarterback van het footballteam en de meisjes hadden voor hem in de rij gestaan. Maar vanaf het eerste moment dat hij Elizabeth 'Lizzie' O'Toole had gezien, was het hoofdstuk 'verliefdheid' voor hem afgesloten. Misschien had ze zijn hart al veroverd voordat hij het zelf helemaal beseftte. Zijn lippen vormden een glimlach bij de herinnering aan de eerste keer dat hij haar zag. Haar familie kwam uit South Carolina. Jack had zich

vaak afgevraagd waarom de O'Tooles naar Cleveland waren verhuisd, waar geen zee was, veel minder zon, veel meer sneeuw en ijs, en nergens een palm te bekennen. Later was hij erachter gekomen dat Lizzies vader een nieuwe baan in Cleveland had gekregen.

Ze was die eerste dag in de klas gekomen, een lang meisje met lang kastanjebruin haar en stralende groene ogen, haar gezicht rond en aantrekkelijk. Ze hadden verkering gekregen op de middelbare school en waren nooit meer van elkaar gescheiden geweest, behalve in de periodes dat Jack in twee oorlogen vocht.

'Jack. Jack, schat?'

Lizzie zat voor hem neergehurkt. In haar hand had ze een injectiespuit. Ze was nog steeds mooi, al zag ze er tegenwoordig een beetje kwetsbaar uit. Er zaten wallen onder haar ogen en de laatste tijd waren er zorgenrimpeltjes op haar gezicht verschenen. Haar huid glansde niet meer en haar lichaam was harder en minder soepel dan het was geweest. Jack was stervende, maar in zekere zin was zij dat ook.

'Het is tijd voor je pijnmedicatie.'

Hij knikte, en ze spoot het middel rechtstreeks in het infuus dat onder zijn sleutelbeen was aangebracht. Op die manier kwam het direct in zijn bloedsomloop terecht en werkte het sneller. Snel was goed wanneer de pijn aanvoelde alsof elke zenuw in zijn lichaam in brand stond.

Toen ze klaar was, ging Lizzie zitten en omhelsde ze hem. De artsen hadden een lange naam voor wat er met hem aan de hand was, een naam die Jack nog steeds niet kon uitspreken of zelfs maar kon spellen. Het was een zeldzame ziekte, hadden ze gezegd: één op een miljoen. Toen hij naar zijn overlevingskansen had gevraagd, hadden de artsen elkaar eerst even aangekeken voordat een van hen antwoord gaf.

'Jammer genoeg kunnen we niets meer voor u doen.'

'Doe de dingen die u altijd al hebt willen doen,' had een ander hem aangeraden, 'maar waarvoor u nooit de kans hebt gekregen.'

'Ik heb drie kinderen en een hypotheek,' had Jack meteen gezegd, nog steeds niet bekomen van het plotselinge doodvonnis. 'Ik kan het me niet veroorloven aan het eind van mijn leven nog leuke dingen te gaan doen.'

'Hoe lang nog?' had hij ten slotte gevraagd, al wilde hij dat eigenlijk niet weten.

'U bent jong en sterk,' zei een van de artsen, 'en de ziekte bevindt zich in een vroeg stadium.'

Jack had de taliban en Al Qaida overleefd. Misschien kon hij lang genoeg in leven blijven om zijn oudste kind te zien afstuderen. ‘Dus hoe lang nog?’ had hij opnieuw gevraagd.

‘Zes maanden,’ zei de arts. ‘Misschien acht, als u geluk hebt.’

Jack had niet het gevoel dat hij veel geluk had.

Hij kon zich de ochtend waarop hij zich voor het eerst niet helemaal goed voelde nog levendig herinneren. Hij voelde een zeurende pijn in zijn onderarm en pijscheuten in zijn rechterbeen. Hij was aannemer van beroep en had dus wel vaker ergens pijn. Maar dit was pijn op een ander niveau. Zijn armen en benen waren al moe na drie uur lichamelijke inspanning in plaats van tien. De steken van pijn kwamen steeds vaker en hij kreeg moeite met zijn evenwicht. Zijn rug kon het niet meer aan als hij met een stapel *shingles* de ladder op ging. Op een gegeven moment deed het al pijn als hij zijn jongste zoon langer dan tien minuten droeg. Zijn zenuwen begonnen te branden en zijn benen voelden aan als die van een oude man. En op een ochtend werd hij wakker en waren zijn longen net ballonnen vol water. Daarna was alles sneller gegaan, alsof zijn lichaam zich niet meer verzette tegen wat het ook maar was dat erin was binnengedrongen.

Zijn jongste kind, Jack junior, die door iedereen Jackie werd genoemd, dribbelde naar binnen, klom op de schoot van zijn vader en liet zijn hoofd tegen Jacks ingevallen borst zakken. Jackie had inktzwart haar dat opkrulde aan de zijkanten. Zijn ogen hadden de kleur van toast; zijn dikke wenkbrauwen kwamen in het midden bijna bij elkaar, als een stevige wollen draad. Jackie was hun kleine verrassing geweest. Hun andere twee kinderen waren een stuk ouder.

Jack liet langzaam zijn arm om zijn tweejarige zoontje glijden. Dikke vingertjes pakten zijn onderarm vast; warme adem streek over zijn huid. Het voelde aan alsof hij door naalden geprikt werd, maar Jack zette zijn tanden op elkaar en bewoog zijn arm niet, want er zouden niet veel van die omhelzingen meer komen. Hij draaide langzaam zijn hoofd opzij en keek door het raam naar buiten, waar zachtjes sneeuw viel. Ondanks al zijn palmen had South Carolina niets op Cleveland voor als het op de kerstdagen aankwam. Het was hier prachtig.

Hij pakte de hand van zijn vrouw vast.

‘Kerstmis,’ zei Jack met een ijle stem. ‘Dan ben ik er.’

‘Beloofd?’ zei Lizzie met overslaande stem.

‘Beloofd.’

2

Jack werd wakker, keek om zich heen en wist niet waar hij was. Hij voelde niets en wist niet eens zeker of hij nog ademhaalde.

Ben ik dood? Is dit het?

‘Papa,’ zei Jackie, die naast zijn vader op het bed kwam liggen. Jack draaide zich om en zag de mollige wangetjes en lichtbruine ogen.

Jack streelde het haar van zijn zoon. Stevige, dikke lokken, zoals hij zelf had gehad voordat de ziekte ook dat wegnam. Nieuwsgierig probeerde Jackie het zuurstofslangetje uit de neus van zijn vader te trekken, maar hij pakte de hand van zijn zoon vast en hield zijn eigen hand eromheen.

Lizzie kwam binnen met zijn medicijnen en spoot ze in het infuus. Via dat infuus werd Jack van voeding en vocht voorzien. Gewoon voedsel kon hij niet meer verdragen.

‘Ik heb net de kinderen naar school gebracht,’ zei ze tegen hem.

‘Mikki?’ zei Jack.

Lizzie trok een gezicht. Hun dochter Michelle zou volgende zomer zestien worden, en al vanaf het begin van haar tienerjaren was ze opstandig. Ze speelde gitaar en was veel met haar muziek bezig, ze droeg slonzige kleren, sloop ’s avonds naar buiten en verwaarloosde haar huiswerk. ‘Ze is tenminste komen opdagen voor haar wiskundeproefwerk. Een voldoende zal ze wel niet hebben gehaald; dat zou te veel gevraagd zijn. Daar staat tegenover dat ze een negen had voor muziek.’

Jackie gleed van het bed af en rende de andere kamer in, waarschijnlijk om speelgoed te halen. Jack keek hem na met een moeizame mengeling van trots en verdriet. Hij zou zijn zoon geen man zien worden. Hij zou niet eens meemaken dat hij naar de kleuterschool ging. Dat was in strijd met de natuurlijke gang van zaken. Maar het was niet anders.

Nadat Jack te horen had gekregen dat hij nog maar kort te leven had, was hij dat buitengewoon lang blijven ontkennen. Dat kwam voor een deel omdat hij altijd alles te boven was gekomen. Omdat een moeilijke jeugd en twee oorlogen hem er niet onder hadden gekregen, had hij er aanvankelijk vertrouwen in gehad dat zijn ziekte

ondanks het vonnis van de artsen te verslaan was. Maar toen zijn lichaam het steeds meer liet afweten, was duidelijk geworden dat hij dit gevecht niet kon winnen. Hij was nu op een punt gekomen dat het belangrijker was om zijn tijd zo goed mogelijk te benutten dan om te proberen met zijn hoofd tegen een onwrikbare muur te bonzen. En belangrijker: hij wilde dat de herinneringen die zijn kinderen aan zijn laatste dagen bewaarden zo positief mogelijk waren. Als hij toch vroegtijdig moest sterven, vond Jack, was dat zó ongeveer de beste manier om het te doen. Het was beter dan dat je depressief was en in afwachting van je dood iedereen om je heen ongelukkig maken.

Voordat hij ziek was geworden, had Jack vaak met zijn dochter gepraat over het maken van goede keuzes in het leven, en over het belang van school, maar blijkbaar had niets daarvan indruk gemaakt. Het contact tussen vader en dochter was er niet meer. Als klein meisje had Mikki onvoorwaardelijk van haar vader gehouden en wilde ze altijd bij hem zijn. Tegenwoordig zag hij haar bijna nooit meer. Voor haar zou hij net zo goed al dood kunnen zijn, dacht Jack.

‘Mikki voelt zich niet zo bij me op haar gemak,’ zei hij langzaam.

Lizzie kwam naast hem zitten en pakte zijn hand vast. ‘Ze is bang en in de war, schat. Dat komt voor een deel door haar leeftijd. En voor het grootste deel door...’

‘Mij.’ Jack kon haar niet aankijken toen hij dat toegaf.

‘Zij en ik hebben erover gepraat. Nou ja, ik praatte en zij zei niet veel. Ze is een pienter meisje, maar ze begrijpt gewoon niet waarom dit gebeurt, Jack, en daarom doet ze alsof het er niet is – dat is haar verdedigingsmechanisme. Evengoed is het niet de gezondste manier om dingen te verwerken.’

‘Maar ik begrijp het wel,’ zei Jack.

Ze keek hem aan. ‘Vanwege je vader?’

Hij knikte en wreef met zijn vingers over haar hand. Zijn ogen werden vochtig bij de herinnering aan de pijnlijke dood van zijn vader. Hij nam een paar diepe teugen zuurstof. ‘Als ik dingen kon veranderen, zou ik dat doen, Lizzie. Dat weet je.’

Ze liet zich naast hem zakken, sloeg haar armen om hem heen en kustte hem. Toen ze sprak, klonk haar stem hees en alsof hij elk moment kon overslaan. ‘Jack, dit is moeilijk voor iedereen, maar het moeilijkst voor jou. Je bent zo dapper geweest; niemand had kun-

nen doorstaan wat...’ Ze kon niet verder praten. Lizzie legde haar hoofd naast het zijne en huilde zachtjes. Jack hield haar vast met het beetje kracht dat hij nog had.

‘Ik hou van je, Lizzie. Wat er ook gebeurt, geen enkele ziekte kan daar verandering in brengen.’

Hij sliep in het ziekenhuisbed omdat hij zelfs met hulp de trap naar hun slaapkamer niet op kon komen. Hij had daar nog het hardst tegen gevochten, want terwijl het leven uit hem wegtrok, verlangde hij er wanhopig naar om Lizzies warme lichaam tegen zich aan te voelen. Ook dat was weer een stukje van zijn leven dat werd weggenomen, alsof hij steen voor steen werd ontmanteld.

En ik word ontmanteld: steen voor steen.

Na een paar minuten beheerste ze zich en veegde ze haar tranen weg. ‘Cory speelt de Grinch in het stuk dat ze op school opvoeren op kerstavond, weet je nog?’

Jack knikte. ‘Ik weet het nog.’

‘Ik zal het voor je filmen.’

Cory was hun middelste kind, twaalf jaar oud en de toneelspeler van het gezin.

Jack glimlachte en zei: ‘De Grinch!’

Lizzie glimlachte en zei toen: ‘Ik heb over een uur een telefonische vergadering, daarna geef ik Jackie zijn ontbijt en ben ik in de keuken aan het werk.’

Ze was telewerker geworden toen Jack ziek werd. Als ze ergens heen moest, kwam een van de burens, en soms kwamen Lizzies ouders.

Toen Lizzie weg was, ging Jack rechtop zitten. Hij stak langzaam zijn hand onder het kussen en haalde zijn kalender en pen tevoorschijn. Hij keek naar de data in december, die allemaal waren doorgekruist tot en met 20 december. Na meer dan dertig jaar leven, huwelijk, vaderschap, zijn land verdedigen en hard werken kon hij nu alleen nog de weinige dagen wegstrepen die hem restten. Hij keek door het raam naar de straat. Het sneeuwde niet meer, maar hij had op het nieuws gehoord dat er opnieuw winterweer op komst was, met meer ijs dan sneeuw.

Er werd op de deur geklopt, en even later kwam Sammy Duvall binnen. Hij was begin zestig en had tamelijk lang peper- en zoutkleurig haar en een kort getrimd baardje. Sammy was even groot als Jack, maar slanker, al bolden de spieren in zijn armen en schouders

op van het vele fysieke werk dat hij had gedaan. Hij was veel sterker dan de meeste mannen van half zijn leeftijd en taaier dan iedereen die Jack ooit had gekend. Sammy had twintig jaar in het leger gezeten. Hij had in Vietnam gevochten en daarna over de hele wereld dingen gedaan waar hij nooit over sprak. Daarnaast had hij zichzelf heel goed leren timmeren, en bovendien was hij de reden geweest waarom Jack in dienst was gegaan. Toen Jack uit het leger kwam, hadden Sammy en hij een bouwbedrijf opgezet en bij gebrek aan een eigen gezin had Sammy de Armstrongs geadopteerd.

De veteranen wisselden een blik, en toen keek Sammy naar alle apparatuur die zijn vriend in leven hield. Hij schudde een beetje met zijn hoofd en trok even met zijn lippen. Wat het tonen van emotie betrof, was dat bij de stoïcijnse Sammy zo ongeveer het maximum.

‘Hoe gaat het op het werk?’ vroeg Jack, en hij nam weer een diepe teug zuurstof.

‘Maak je geen zorgen. Het werk wordt gedaan en het geld komt binnen.’

Jack wist dat Sammy alle klussen min of meer in zijn eentje had afgemaakt en alle betalingen aan Lizzie had gegeven. ‘Minstens de helft van dat geld is voor jou, Sammy. Je doet al het werk. Jij moet ook eten.’

‘Ik heb mijn staatspensioen en dat is meer dan ik nodig heb. Als dat verandert, laat ik het je weten.’

Sammy woonde met zijn enorme Berner sennenhond, Sam junior, in een verbouwde kleine garage. Hij kon met weinig toe en had blijkbaar geen materiële verlangens.

Sammy kamde Jacks haar en schoor hem zelfs. Toen praatten de vrienden een tijdje. Tenminste, Sammy zei een paar dingen en Jack luisterde. De rest van de tijd zaten ze zwijgend bij elkaar. Dat vond Jack niet erg; alleen al door Sammy’s aanwezigheid voelde hij zich beter.

Toen Sammy weg was, pakte Jack de pen en kruiste hij 21 december door. Dat was nogal optimistisch, wist Jack, want de dag was nog maar net begonnen. Hij legde de kalender en pen weg.

En toen gebeurde het.

Hij kreeg geen lucht meer. Stuiptrekkend ging hij rechtop zitten, maar dat maakte het alleen maar erger. Hij voelde dat zijn hart bonkte en zijn longen zich samentrokken. Zijn gezicht werd eerst

rood en toen wit doordat de zuurstof uit zijn lichaam verdween en niet werd vervangen.

21 december, dacht hij, mijn laatste dag.

‘Papa?’

Jack keek op en zag dat zijn zoontje het deel van de slang vasthield dat aan het zuurstofapparaat vast hoorde te zitten. Het jongetje hield de slang omhoog alsof hij hem aan zijn vader terug wilde geven.

‘Jackie!’

In de deuropening verscheen een verschrikte Lizzie. Ze griste de slang uit de hand van haar zoon en maakte hem vlug weer aan het apparaat vast. Even later stroomde de zuurstof weer door de slang en liet Jack zich op het bed terugzakken. Hij haalde diep adem om zijn longen te vullen.

Lizzie rende de kamer in en was meteen bij hem. ‘O mijn god, Jack, o mijn god.’ Haar hele lichaam trilde.

Hij hield zijn hand omhoog om te laten zien dat het goed met hem ging.

Lizzie draaide zich met een ruk om en snauwde: ‘Dat was stout, Jackie, stout.’

Jackies gezicht betrok, en hij zette het op een brullen.

Ze pakte Jackie vlug op en droeg hem de kamer uit. Het jongetje spartelde om los te komen, keek over haar schouder naar Jack en stak zijn armpjes uit naar zijn vader. Jacks zoon keek hem smekend aan.

‘Papa,’ jammerde Jackie.

Terwijl de kreten van zijn zoon wegstierven, rolden de tranen over Jacks gezicht. Maar toen hoorde hij Lizzie snikken. Hij stelde zich voor dat ze onbedaarlijk huilde en vroeg zich af wat ze in godsnaam had gedaan om dit te verdienen.

Soms, dacht Jack, was leven veel moeilijker dan doodgaan.

3

De volgende dag ontwaakte Jack op tijd uit een dutje om zijn dochter de voordeur te zien openmaken. Ze had haar gitaarhoes vast. Hij bracht zijn hand omhoog om haar te laten weten dat ze dichterbij moest komen. Ze deed de deur weer dicht en sjokte plichtsgetrouw naar zijn kamer.

Mikki had kastanjebruin haar, net als haar moeder, maar ze verfde het steeds in andere kleuren en Jack wist niet hoe je het nu zou moeten noemen. Ze schoot de hoogte in, met lange, slanke benen, en haar heupen en boezem kregen steeds meer vorm. Hoewel ze zich gedroeg alsof ze al helemaal volwassen was, was haar gezicht in het stadium tussen klein meisje en vrouw blijven steken. Volgend jaar zou ze in de vijfde klas van de middelbare school zitten. Waar bleef de tijd?

‘Ja, pa?’ zei ze zonder hem aan te kijken.

Hij dacht over zijn woorden na. Eigenlijk hadden ze elkaar niet veel te zeggen. Zelfs toen hij nog gezond was, hadden ze ieder hun eigen leven geleid. *Dat was mijn schuld*, dacht hij. *Niet de hare*.

‘Je negen.’ Hij haalde diep adem en probeerde te glimlachen.

Ze grijnsde. ‘Ja. Muziektheorie. Mijn enige negen. Dat heeft mam je vast ook wel verteld. Toch?’

‘Maar toch een negen.’

‘Bedankt dat je er iets over zegt.’ Ze wist zich niet goed raad met haar houding en sloeg haar ogen neer. ‘Eh, pa, ik moet gaan. Ze wachten op me. We zijn aan het repeteren.’

Ze zat in een band, wist Jack, al was de naam hem even ontschoten.

‘Oké, wees voorzichtig.’

Ze maakte aanstalten om weg te gaan en aarzelde toen. Haar vingers speelden met de handgreep van de gitaarhoes. Ze draaide zich om, maar keek hem nog steeds niet in de ogen. ‘Dat je het maar weet: ik heb je zuurstofslang met tape aan het apparaat vastgemaakt, dan kan hij niet meer losgetrokken worden. Jackie wist niet wat hij deed. Mam had niet zo kwaad op hem hoeven te zijn.’

Jack nam nog wat zuurstof en zei: ‘Bedankt.’

Aan de ene kant wilde hij dat ze hem aankeek, maar aan de andere

kant niet. Hij wilde geen medelijden in haar ogen zien. Haar grote, sterke vader die nu in deze erbarmelijke staat verkeerde. Hij vroeg zich af met wie ze later zou trouwen. Waar zouden ze gaan wonen? Zou het ver van Cleveland zijn?

Zal ze mijn graf bezoeken?

‘Mikki?’

‘Pa, ik moet echt gaan. Ik ben al laat.’

‘Ik hoop dat je een mooie... dag hebt, schatje.’

Hij meende haar lippen even te zien trillen, maar toen draaide ze zich om en ging weg. Even later ging de voordeur achter haar dicht. Hij keek uit het raam. Ze liep vlug door de sneeuw en stapte in een auto met een van haar vrienden achter het stuur. Nog nooit had Jack zo sterk het gevoel gehad dat hij afgesneden was van het leven.

Na het eten speelde Cory volledig in kostuum zijn Grinch-rol voor zijn vader. Cory was twaalf en gedrongen, al wezen zijn lange voeten en slungelige armen en benen erop dat hij later lang zou worden. Zijn haar was een bos bruine lokken, net als Jack op die leeftijd had gehad. Lizzies ouders waren gekomen om bij hen te eten en naar het toneelstuk te kijken, en ze hadden Lizzies oma meegebracht. Cecilia was een stijlvolle dame van in de tachtig die met een rollator liep en haar eigen draagbare zuurstoftank had. Ze was in South Carolina opgegroeid en had daar het grootste deel van haar leven gewoond. Toen haar man overleed en haar gezondheid achteruitging, was ze bij haar dochter in Cleveland komen wonen. Ze had een aanstekelijke lach en sprak met een honingzoete stem, als water dat over gladde rotsen kabbelde.

Cecilia zei voor de grap dat Jack en zij hun eigen zuurstofwinkels konden beginnen omdat ze al zoveel van dat spul hadden. Zij was ook stervende, zij het niet zo snel als Jack. Dit zou waarschijnlijk ook haar laatste Kerstmis worden, maar ze had een lang en goed leven achter de rug, en blijkbaar had ze zich met haar lot verzoend. Ze was altijd opgewekt en praatte vaak over haar leven in het zuiden, de theevisites en debutantenbals, en ’s avonds stiekem roken en zelfgestookte drank achter de baptistenkerk. Toch betrapte Jack haar er soms op dat ze naar hem keek, en dan voelde hij hoe erg de oude dame het vond wat er met hem gebeurde.

Toen Cory klaar was met zijn optreden, boog Cecilia zich naar Jack toe en fluisterde ze in zijn oor: ‘Het is kerst. De tijd van won-

deren? Het was niet de eerste keer dat ze dat zei. Toch zag Jack heel even een lichtpuntje.

Maar toen dacht hij weer aan de woorden van de dokter.

Zes maanden, acht, als u geluk hebt.

Die wetenschap leek altijd elke hoop de bodem in te slaan.

Om elf uur hoorde hij de voordeur opengaan, en Mikki glipte naar binnen. Jack dacht dat ze naar hem keek, maar ze kwam de studeerkamer niet in. Toen Jack nog gezond was, hadden Lizzie en hij er altijd goed op gelet hoe laat ze wegging en thuiskwam. En nog maanden nadat hij ziek was geworden was Lizzie daarmee doorgegaan. Maar tegenwoordig had ze amper de tijd om te douchen of te eten, en Mikki maakte daar gebruik van door haar eigen gang te gaan.

Toen iedereen sliep, stak Jack zijn hand onder zijn kussen om zijn pen tevoorschijn te halen. Deze keer kruiste hij geen dagen door op een kalender. Hij nam een papier en vouwde het zorgvuldig open. Hij legde het op een boek dat hij naast het bed had liggen. Nadat zijn pen nog even boven het papier had gehangen, begon hij te schrijven. Hij deed minstens een uur over minder dan één bladzijde. Zijn handschrift was slecht omdat hij zo zwak was, maar zijn gedachten waren helder. Ten slotte zou hij zeven van deze brieven hebben geschreven. Een voor elke dag van de laatste week van zijn leven, met de datum netjes boven aan het papier – tenminste zo netjes als Jack met zijn bevende hand voor elkaar kon krijgen. Elke brief begon met ‘Lieve Lizzie’ en eindigde met ‘Veel liefs, Jack’. In de brieven deed hij zijn best om zijn vrouw te vertellen wat hij voor haar voelde. Hij wilde duidelijk maken dat hij er altijd voor haar zou zijn, ook als hij niet meer leefde.

Die brieven, was hij gaan beseffen, waren het belangrijkste wat hij in zijn leven ooit nog zou doen. En hij deed zijn uiterste best om precies de juiste woorden te kiezen. Toen hij klaar was, stopte hij de brief in een envelop, zette daar een cijfer op en legde hem in het nachtkastje.

Hij zou de zevende en laatste brief op kerstavond schrijven, als iedereen naar bed was.

Jack keek uit het raam. Zelfs in het donker kon hij zien dat het hard sneeuwde.

Hij wist nu hoe een ter dood veroordeelde zich moest voelen, al had hij zelf geen misdrijf begaan. De tijd die hij nog overhad, was kostbaar. Hij was niet van plan er een seconde van te verspillen.

4

Jack kruiste 24 december door op zijn kalender. Hij moest nog één brief schrijven. Die zou op de envelop het cijfer 7 krijgen en in de la gaan. Als hij dood was, zou Lizzie de brieven lezen, en Jack hoopte dat ze haar enigszins zouden troosten. Het schrijven ervan had Jack trouwens ook wat troost geschonken. Al schrijvend had hij zich moeten concentreren op wat echt belangrijk was in het leven.

Jacks schoonmoeder Bonnie was bij hem gebleven terwijl de rest van de familie naar het toneelstuk met Cory ging kijken. Lizzie had voet bij stuk gehouden en Mikki gedwongen ook te gaan. Bonnie had thee gezet en was een boek gaan lezen, terwijl Jack in een stoel bij het raam zat en wachtte tot de auto met Lizzie en de anderen terugkwam.

Sammy kwam op bezoek. Hij stampte de sneeuw van zijn hoge schoenen en trok zijn muts van zijn lange, ruige haar. Hij kwam naast Jack zitten en gaf hem een cadeautje. Toen Jack het pakje had opengemaakt, keek hij verrast op.

Het waren vijf pasjes voor Disney World, geldig in het komende jaar.

Sammy pakte Jack bij zijn schouder vast. 'Ik verwacht dat jij en je gezin daarheen gaan.'

Jack keek op en zag Bonnie een beetje verwijtend haar hoofd schudden. Bonnie O'Toole geloofde niet in wonderen. Toch kende Jack de man goed genoeg om te weten dat Sammy echt geloofde dat hij die kaartjes zou gebruiken. Hij gaf Sammy een klopje op zijn arm, glimlachte en knikte.

Toen Sammy weg was, keek Jack naar de kaartjes. Hij stelde het op prijs dat zijn vriend zoveel vertrouwen in hem had, maar Jack was de enige die wist hoe dicht hij bij het einde was. Hij had zo hard gevochten als hij kon. Hij wilde niet sterven, wilde zijn gezin niet achterlaten, maar op deze manier kon hij ook niet leven. En nu concentreerde hij zich op de laatste brief die hij ooit zou schrijven. Hij wist dat hij vredig kon heengaan als zijn pen alle woorden had geschreven en het papier veilig in de envelop zat. Het was een kleine, maar uiteraard belangrijke mijlpaal. Toch zou hij wachten tot Kerst-

mis voorbij was, als de pakjes waren opengemaakt en er een nieuwe dag kwam. Het deed hem goed dat hij nog enige invloed op zijn eigen lot had, al betrof dat alleen maar het specifieke tijdstip van zijn dood.

De koplampen van een naderende auto schenen over het raam. Bonnie ging de voordeur opendoen, en Jack keek aandachtig door het raam en zag de kinderen uit de auto komen. Lizzies vader leidde hen het pad op; hij droeg Jackie omdat het zo glad was. Het sneeuwde nog steeds, al waren er temperaturen van ver onder het vriespunt voorspeld, zodat het nu meer ijzel dan sneeuw zou zijn wat uit de lucht viel. De wegen zouden verraderlijk glad zijn.

Hij bleef even naar Lizzie kijken toen ze de auto op slot deed en zich omdraaide, niet naar het huis toe maar daarvandaan. Omdat Jack met al zijn aandacht bij zijn vrouw was geweest, had hij de man niet naar haar toe zien lopen. De man kwam in zicht; het was Bill Miller. Ze hadden allemaal bij elkaar op school gezeten. Bill had met Jack in het footballteam gezeten. Hij was op de bruiloft van Jack en Lizzie geweest. Bill was vrijgezel. Hij had een loodgietersbedrijf en deed goede zaken.

Jack drukte zijn gezicht tegen de ruit toen hij Bill dicht bij zijn vrouw zag staan. Lizzie hing haar tasje aan haar schouder en veegde het haar uit haar ogen. Ze waren nu zo dicht bij elkaar dat Jack geen enkel streepje duisternis meer tussen hen kon zien. De ruit raakte beslagen door zijn adem; zo dichtbij was hij. Hij zag dat Bill zich naar Lizzie toe boog en dat zijn vrouw op haar tenen ging staan. Toen wankelde Bill achterover, want Lizzie had hem een klap in zijn gezicht gegeven. Hoe zwak Jack ook was, hij wilde uit zijn stoel komen om erop af te gaan en de eer van zijn vrouw te verdedigen. Maar dat was niet nodig. Bill Miller strompelde de duisternis in, en Lizzie draaide zich om en liep naar het huis.

Even later hoorde hij Lizzie binnenkomen en de sneeuw van haar schoenen stampen.

Lizzie liep de studeerkamer in. Ze trok eerst haar sjaal af en wreef toen haar handen over elkaar van de kou. Ze had een kleur en keek niet naar hem zoals ze anders altijd deed. 'Het is tijd voor de cadeaus, en dan gaan ma en pa weg. Ze komen morgen terug, schat. Het wordt een heel mooie dag.'

'Hoe is het met je hand?'

Ze keek hem aan. 'Wat?'

Hij wees naar het raam. 'Volgens mij mag Bill blij zijn dat hij nog bij bewustzijn is.'

'Hij was dronken, anders zou hij dat vast niet hebben geprobeerd. De idioot.'

Jack wilde iets zeggen, maar hield zich in en wendde zijn ogen af. Lizzie zag dat meteen en kwam naast hem zitten.

'Jack, je denkt toch niet dat Bill en ik...'

Hij pakte haar hand vast. 'Natuurlijk niet. Doe niet zo mal.' Hij kuste haar wang.

'Wat is er dan? Er zit je iets dwars.'

'Je bent jong, en je hebt drie kinderen.'

'Dat begrijp ik.' Ze probeerde te glimlachen, maar daar kwam niets van terecht toen ze zijn ernstige gezicht zag.

'Je hebt iemand in je leven nodig.'

'Ik wil daar niet over praten.' Ze begon op te staan, maar hij hield haar tegen.

'Lizzie, kijk me aan.'

Ze draaide zich naar hem om, haar ogen glanzend van tranen.

'Je vindt wel iemand anders.'

'Nee.'

'Echt wel.'

'Ik heb een drukbezet leven. Ik heb geen tijd voor...'

'Dat heb je wel.'

'Moeten we daar nu over praten? Het is kerstavond.'

'Ik kan niet op het juiste moment wachten, Lizzie,' zei hij een beetje buiten adem.

Ze kreeg een kleur. 'Dat bedoelde ik niet. Ik... Je ziet er vanavond beter uit. Misschien... hebben de artsen...'

'Nee, Lizzie. Nee,' zei hij op besliste toon. 'Dat kan niet. We zijn dat stadium voorbij, schat.' Hij zoog aan zijn zuurstof en bleef haar strak aankijken.

Ze hield haar hand voor haar ogen. 'Als ik aan zulke dingen denk, dan wil ik niet... Je zou...'

Hij legde zijn arm om haar heen. 'Het komt allemaal wel goed. Als je maar rustig aan doet. En gelukkig bent.' Hij dwong haar hem aan te kijken en veegde de tranen uit haar ogen. Toen nam hij een grote teug zuurstof en grijsde. 'En kies in godsnaam niet voor Bill.'

Ze lachte. En toen haar lach overging in een snik, hield hij haar nog steviger vast.

Toen ze zich even later van elkaar losmaakten, veegde Lizzie met een papieren zakdoekje haar neus af en zei ze: ‘Weet je, ik dacht aan volgende zomer. En daarover wilde ik met je praten.’

Jacks hart klopte sneller bij de gedachte dat ze hem nog steeds om raad vroeg. ‘Wat is daarmee?’

‘Je zult het wel belachelijk vinden.’

‘Vertel eens.’

‘Ik dacht erover om met de kinderen naar het Palace te gaan.’

‘Het Palace? Daar ben je niet meer geweest sinds...’

‘Ik weet het. Ik weet het. Ik vind gewoon dat het tijd is. Het schijnt verwaarloosd te zijn. Er moet veel aan worden gedaan. Maar voor één zomer is het vast wel goed genoeg.’

‘Ik weet hoe moeilijk dat voor jou was.’

Ze haalde een foto uit haar zak en liet hem aan Jack zien. ‘Ik heb hier in geen jaren naar gekeken. Kun je je deze foto nog herinneren?’

Het was een foto van de O’Tooles toen de kinderen allemaal nog klein waren.

‘Dat is Tillie, naast jou. Je tweelingzusje.’

‘Ma zei dat ze ons nooit uit elkaar kon houden.’

Jack moest op zijn kussen steunen en een paar keer diep zuurstof inzuigen. Lizzie wachtte geduldig.

Ten slotte zei hij: ‘Ze was toch vijf toen ze stierf?’

‘Bijna zes. Meningitis. De artsen konden er niets aan doen.’ Ze keek Jack even aan en wendde toen haar ogen af. Haar onuitgesproken gedachte was misschien: *net als bij jou*.

‘Ik weet nog dat mijn ouders tegen me zeiden dat Tillie naar de hemel was gegaan.’ Ze glimlachte, en op dat moment gleden er een paar tranen over haar wangen. ‘Er is een oude vuurtoren op het terrein daar. Die was zo mooi.’

‘Ik weet nog dat je me erover vertelde. Je oma... heeft het Palace nog steeds in eigendom, hè?’

‘Ja. Ik wilde haar vragen of ze het goedvindt dat we daar deze zomer heen gaan.’

‘De O’Tooles die de zonnige oceaan voor het koude Cleveland verwisselden?’ Hij hoestte een paar keer, en Lizzie liep naar het

zuurstofapparaat om de toevoer bij te stellen. Toen ze terugkwam, haalde hij gemakkelijker adem.

Ze zei: 'Nou, ik denk dat ze uit het Palace zijn weggegaan vanwege mij.'

'Wat bedoel je?'

'Ik heb je daar nooit eerder over verteld, en misschien was ik het zelf ook vergeten. Maar ik denk de laatste tijd veel aan Tillie.' Ze haperde.

'Lizzie, alsjeblieft, vertel het me.'

Ze keek hem aan. 'Toen mijn ouders tegen me zeiden dat mijn zusje naar de hemel was gegaan, wilde ik... wilde ik haar vinden. Ik begreep niet echt dat ze dood was. Ik wist dat de hemel ergens hoog in de lucht was. En dus ging ik op zoek naar... nou, naar de hemel om Tillie te vinden.'

'Je was nog maar een klein meisje.'

'Ik ging naar de vuurtoren. In die tijd werkte hij nog. En dan zocht ik met het licht naar de hemel, of eigenlijk naar Tillie.' Ze zweeg even en liet een snikje horen. 'Ik heb geen van beide ooit gevonden.'

Jack hield zijn arm om haar heen. 'Rustig maar, Lizzie,' zei hij zachtjes.

Ze veegde haar ogen aan zijn shirt af en zei: 'Het werd een obsessie, denk ik. Ik weet niet waarom. Maar elke dag die voorbijging zonder dat ik haar vond deed me verschrikkelijk pijn. En toen ik ouder werd, vertelden mijn ouders me dat Tillie dood was. Nou, dat hielp niet veel.' Ze zweeg even. 'Ik kan bijna niet geloven dat ik je dit nooit eerder heb verteld. Ik denk dat ik me een beetje schaamde.'

Het viel Jack zwaar dat zijn vrouw het zo moeilijk had. Nadat hij enkele ogenblikken diep had ademgehaald, zei hij: 'Je bent je tweelingzusje kwijtgeraakt. Je was nog maar een klein meisje.'

'Toen we naar Ohio verhuisden, wist ik dat ik haar nooit zou vinden door naar de lucht te kijken. Ik wist dat ze weg was. En de vuurtoren deed het trouwens toch niet meer. Maar ik denk dat mijn ouders, vooral mijn moeder, me daar weg wilden hebben. Ze dacht dat het daar niet goed voor me was. Maar het was gewoon... stom.'

'Het was je gevoel, Lizzie.' Hij legde zijn hand op zijn borst. 'Hier.'

'Ik weet het. En dus wil ik eens terug. Kijken hoe het daar is. De kinderen laten zien waar ik ben opgegroeid.' Ze keek hem aan.

'Een heel goed idee,' zei Jack zachtjes.

Ze wreef over zijn schouder. 'Misschien vind jij het ook leuk. Je kunt het huis opknappen. Misschien kun je zelfs de vuurtoren weer laten werken.' Ze wilde verschrikkelijk graag geloven dat het echt zo zou kunnen gaan.

Hij glimlachte vaag. 'Ja.'

Ondanks die hoopvolle woorden lieten hun gezichten niets aan duidelijkheid te wensen over.

Jack zou het Palace nooit zien.